

ΔΗΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ

ΓΑΚ - ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ΔΗ.Π.Ε.Χ.

Έκθεση Φωτογραφιών
αρχείου *Paul Blanc*

ΚΡΗΤΗ Εικόνες Μιας Εποχής

ΜΕ ΤΗ ΣΤΗΡΙΞΗ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΥΠΟ ΤΗΝ ΑΙΓΙΔΑ ΤΗΣ ΠΡΕΣΒΕΙΑΣ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΧΑΝΙΑ 2009

Un ami de la Cité et des Crétiens.
Paul Blanc

Paul Blanc

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

του Δημάρχου Χανίων

Ένα σπάνιο υλικό, άγνωστο εν πολλοίς στο ευρύ κοινό, παρουσιάζεται στην παρούσα Έκθεση. Έρχονται, έτσι, στο φως, στιγμές από το παρελθόν του νησιού μας, σε μια μεταβατική εποχή, από τα χρόνια της κατοχής στα χρόνια της Αυτονομίας, όταν μάλιστα η παρουσία των στρατευμάτων των Μεγάλων Δυνάμεων στην Κρήτη, αλλά και η διπλωματία έπαιζαν ένα εξέχοντα ρόλο στα Κρητικά πράγματα. Πρόκειται για πρωτότυπες φωτογραφίες που αποτελούν αξιόλογα και σημαντικά τεκμήρια για την εποχή και την κατάσταση που επικρατούσε στην Κρήτη στο γύρισμα του αιώνα.

Το Καλοκαίρι του 2008, πραγματοποιήθηκε από τη Γαλλική Πρεσβεία, εκδήλωση στο Μεγάλο Αρσενάλι, με την ευκαιρία της Εθνικής Εορτής της Γαλλίας, στην οποία παρέστη ο Γάλλος Πρέσβης, κ. Christoph Farnaud. Κατά τη διάρκεια της παραμονής του Γάλλου Πρέσβη στα Χανιά, συζητήσαμε το ενδεχόμενο πραγματοποίησης εκδήλωσης, σε συνεργασία με τη Γαλλική Πρεσβεία. Η Προϊσταμένη του Ιστορικού Αρχείου Κρήτης κ. Ζαχαρένια Σημανδηράκη, μετά από αίτημά μας, πρότεινε την πραγματοποίηση έκθεσης από το υλικό του φωτογραφικού αρχείου του Paul Blanc, Γενικού Προξένου της Γαλλίας στην Κρήτη κατά τα τελευταία έτη του 19ου αιώνα και κατά τα πρώτα έτη της Κρητικής Πολιτείας, το οποίο φυλάσσεται στο Ιστορικό Αρχείο Κρήτης.

Με την υπ'αριθμ. 203/16-3-2009 απόφασή του, το Δημοτικό Συμβούλιο Χανίων αποφάσισε ομόφωνα την πραγματοποίηση της Έκθεσης, την οποία ανέθεσε στη ΔΗΠΕΧ, ενώ ανοιχτό παρέμεινε επίσης το ενδεχόμενο έκδοσης φωτογραφικού λευκώματος από τη συγκεκριμένη αρχειακή συλλογή.

Ακολουθώντας τη δεοντολογική διαδικασία, ζητήθηκε η σχετική άδεια από την Εφορεία των Γενικών Αρχείων του Κράτους, η οποία και ευχαρίστως την παραχώρησε.

Τα εγκαίνια της Έκθεσης ορίσθηκαν να πραγματοποιηθούν την 13η Ιουλίου 2009, ώστε να είναι σε παραπλήσια ημερομηνία με την 14η Ιουλίου, ημέρα εθνικής εορτής της Γαλλίας.

Η Υπουργός των Εξωτερικών κ. Ντόρα Μπακογιάννη, της οποίας εξ αρχής ζητήθηκε η συνδρομή, συνέβαλε άμεσα και ουσιαστικά στην πραγματοποίηση της Έκθεσης, ενώ η Γαλλική Πρεσβεία στην Ελλάδα την έθεσε υπό την αιγίδα της.

Προς όλους όσους βοήθησαν και εργάσθηκαν για την παρουσίαση αυτής της Έκθεσης εκφράζουμε τις θερμές ευχαριστίες μας, με τη διαβεβαίωση ότι ο Δήμος μας θα συνεχίσει ενεργά την προσπάθεια ανάδειξης της ιστορικής και πολιτισμικής μας κληρονομιάς.

Ο ΔΗΜΑΡΧΟΣ ΧΑΝΙΩΝ

Κυριάκος Βιβιδάκης

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ

του Αντιδημάρχου Χανίων
και Προέδρου της ΔΗ.ΠΕ.Χ.

Η ιστορία της Κρήτης αρχίζει την 3η χιλιετία π.χ. με τον λαμπρό πολιτισμό των Μινωιτών, που θεωρείται ως ο πρώτος ευρωπαϊκός πολιτισμός. Μέχρι σήμερα αρκετοί λαοί έχουν συνυπάρξει με το κρητικό στοιχείο έχοντας πάντα αφήσει μια σημαντική παρακαταθήκη. Στα τέλη του 19ου αιώνα η Κρήτη ήταν ένας χώρος μεγάλων ανακατατάξεων και αλλαγών. Οι μεγάλες δυνάμεις έδειχναν μεγάλο ενδιαφέρον για τα τεκταινόμενα γι' αυτό το λόγο είχαν στείλει διπλωματικές αντιπροσωπείες. Γενικός Πρόξενος της Γαλλίας, εκείνη την περίοδο, ήταν ο Paul Blanc, ο οποίος είχε συγκεντρώσει ένα μεγάλο φωτογραφικό αρχείο που «αφηγείται» με ένα μοναδικό τρόπο τα ιστορικά και όχι μόνο γεγονότα της πολυτάραχης εκείνης περιόδου.

Με ιδιαίτερη χαρά το Διοικητικό Συμβούλιο της Δημοτικής Πολιτιστικής Επιχείρησης Χανίων απεδέχθη την πρόταση του Δήμου Χανίων για τη συνδιοργάνωση Έκθεσης και έκδοσης με το παραπάνω φωτογραφικό υλικό, το οποίο ανήκει και φυλάσσεται στο Ιστορικό Αρχείο Κρήτης.

Θέλω να ευχαριστήσω από καρδιάς όλους τους συντελεστές της διοργάνωσης και να καλέσω τους Κρητικούς και τους επισκέπτες τους νησιού μας να δουν από κοντά αυτή την έκθεση και να ταξιδέψουμε μαζί μέσα στο χρόνο γνωρίζοντας με ένα ιδιαίτερο τρόπο μια εποχή γεμάτη δυναμισμό και νοσταλγία.

Ο ΑΝΤΙΔΗΜΑΡΧΟΣ ΧΑΝΙΩΝ
ΚΑΙ ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗ.ΠΕ.Χ.

Γεώργιος Βούρβαχης

ΚΡΗΤΗ

Εικόνες Μιας Εποχής

Η Συλλογή BLANC του Ιστορικού Αρχείου Κρήτης
της Ζαχαρένιας Σημανδηράκη

Ο Paul Blanc είχε γεννηθεί το 1855 στο Montpellier κι ήταν απόφοιτος της Νομικής Σχολής. Εισήλθε στο διπλωματικό σώμα και θα πρέπει να ήρθε στην Κρήτη μετά το 1880 (πιθανόν το 1886), κατ' αρχήν ως Πρόξενος της Γαλλίας στο Νησί με έδρα τα Χανιά, τα οποία είχαν καθιερωθεί, από τα μέσα του 19ου αιώνα, ως πρωτεύουσα του Νησιού, λόγω των συχνών επαναστάσεων στο χώρο της Δυτικής Κρήτης.

Την εποχή της έλευσης του Blanc στο νησί, η Κρήτη συνέχιζε να είναι υπό την τουρκική κατοχή και, μετά την επανάσταση του 1877 – 1878, είχε μόλις αποκτήσει τα προνόμια που απέρρεαν από την περίφημη Σύμβαση της Χαλέπας (1878). Σύμφωνα με τη Σύμβαση, η Κρήτη αποχωριζόταν από την λοιπή Οθωμανική Αυτοκρατορία, συνέχιζε να διοικείται από τη Γενική Διοίκηση Κρήτης και παραχωρούνταν ορισμένα προνόμια, μεταξύ των οποίων και η σύσταση Φιλεκπαιδευτικών Συλλόγων και η έκδοση εφημερίδων. Μέχρι τότε - και με εξαίρεση ελάχιστα παράνομα μονόφυλλα - εκδιδόταν από το 1867, μόνο η ημεπίσημη εφημερίδα της Τουρκικής Διοικήσεως "Κρήτη". Αλλά το 1889 η Τουρκία περιορίζει σημαντικά τα προνόμια των Κρητών και επακολουθεί η επανάσταση του 1889 που καταπνίγηκε μετά από ένα οκτάμηνο. Το 1895 συγκροτείται η Μεταπολιτευτική Επιτροπή αλλά στις 11 Μαΐου 1896 ο πληθυσμός των Χανίων υφίσταται μεγάλη σφαγή, όπως

άλλωστε τον επόμενο χρόνο 1897, οπότε και πυρπολούνται και τα Κοινοτικά Καταστήματα απέναντι από τον καθεδρικό ναό, που περιλάμβαναν το επισκοπικό μέγαρο και το παρθεναγωγείο.

Οι Μεγάλες Ευρωπαϊκές Δυνάμεις, που πάντοτε ενδιαφέρονταν για την Κρήτη λόγω της στρατηγικής της σημασίας και από καιρό είχαν συγκεντρώσει τους στόλους τους γύρω από το νησί, αποφάσισαν με τη Συνθήκη του Βερολίνου το 1896 να προχωρήσουν σε οριστική λύση του κρητικού ζητήματος, με τη διεθνή κατοχή του νησιού και την ανακήρυξή του σε αυτόνομη Πολιτεία, ενώ στις 21 Ιανουαρίου 1897 η Ελλάδα στέλνει εκστρατευτικό σώμα 1500 ανδρών υπό τον συνταγματάρχη Τιμοθέοντα Βάσσο. Οι Ευρωπαϊκές Δυνάμεις όμως παρενέβησαν αποβιάζοντας κι αυτές δυνάμεις για να σταματήσουν οι εχθροπραξίες. Στις 20 Μαρτίου του ίδιου χρόνου οι Μεγάλες Δυνάμεις χώρισαν το νησί σε διεθνείς τομείς, ενώ τα Χανιά και η γύρω περιοχή της πρωτεύουσας έγιναν πολυεθνικός τομέας. Οι Άγγλοι είχαν δικαιοδοσία στο νομό Ηρακλείου, οι Ρώσοι στο νομό Ρεθύμνου, οι Γάλλοι στο νομό Λασιθίου και οι Ιταλοί τους νομούς Χανίων και Σφακίων.

Στις 9 Δεκεμβρίου 1898 φθάνει στη Σούδα και αναλαμβάνει τη διοίκηση της νεοσύστατης Αυτόνομης Κρητικής Πολιτείας, ως Υπάτος Αρμοστής, ο Πρίγκιπας Γεώργιος, γιος του βασιλιά της Ελλάδας. Έδρα του Αρμοστί και πρωτεύουσα του Κρητικού Κράτους συνεχίζει να είναι η πόλη των Χανίων, μεγάλο διοικητικό, πνευματικό, εμπορικό και βιομηχανικό κέντρο. Η Κρητική Πολιτεία έχει δική της σημαία και νόμισμα - την Κρητική δραχμή - ιδρύεται η Τράπεζα Κρήτης, συντάσσεται το Σύνταγμα του Κρητικού Κράτους, γίνονται εκλογές για την ανάδειξη πληρεξουσίων, αρχίζει να εκδίδεται η Επίσημη Εφημερίδα της Κρητικής Πολιτείας και δημιουργείται η Κρητική Χωροφυλακή. Συγκροτείται το Συμβούλιο του Ηγεμόνα και συνιστώνται πέντε Ανώτερες Διευθύνσεις, αντίστοιχες με τα σημερινά Υπουργεία. Οικονομικών, Εσωτερικών, Δημοσίας Εκπαιδεύσεως και Θρησκευμάτων, Συγκοινωνιών και Ασφαλείας και τέλος Δικαιοσύνης (με Σύμβουλο-Υπουργό τον Ελευθέριο Βενιζέλο).

Αλλά η Αυτονομία του Νησιού θεωρείται από τους Κρήτες ως το μεταβατικό στάδιο στην πορεία της πολυπόθητης ένωσης της Κρήτης με την Ελλάδα. Ο Blanc, που είχε ήδη προαχθεί σε Γενικό Πρόξενο, είχε μεγάλη ανάμιξη στα πράγματα της Κρήτης αλλά και άποψη επί του κρητικού ζητήματος, την οποία και διατύπωνε τόσο κατά τις επαφές του με τοπικούς παράγοντες όσο και στις αναφορές του προς τους ανωτέρους του. Την άποψή του περί ανεξάρτητης ηγεμονίας στο Νησί, εξέφρασε στην κυβέρνησή του το Μάρτιο του 1900, ενώ συγκεκριμένη πρόταση υπέβαλε το Δεκέμβριο του ίδιου χρόνου, η οποία μάλιστα είχε και εντυπωσιακή αποδοχή σε συνδιάσκεψη των Μεγάλων Δυνάμεων, ώστε να χαρακτηρίζεται ως «.. δραστήριος και πλήρης ζήλου.. διαθέτων ευαισθησίαν και πρωτοβουλίαν...». Παράλληλα ο Blanc διατηρούσε και φιλική σχέση με τον Ελευθέριο Βενιζέλο, για τον οποίο

ανέφερε στις εκθέσεις του ότι : «... είναι πατριώτης πολύ συνειδητός και πολύ ανεξάρτητος δια να δυνηθεί να χρησιμεύσει ως πράκτωρ εις οιονδήποτε πρόξενον και να συγκατανεύσει όπως αποτελέσει το φερέφωνόν του εντός του ηγεμονικού συμβουλίου.....». Οι συναντήσεις των δύο ανδρών στο στενό κύκλο της Χαλέπας ήταν συχνές, κατά τις οποίες αντάλλασσαν απόψεις και γνώμες, οι οποίες προφανώς συνέπιπταν, γεγονός που, ως φαίνεται, είχε δυσареστήσει τον Ύπατο Αρμοστή Πρίγκιπα Γεώργιο.

Οι συγκρούσεις και διαφωνίες μεταξύ του Πρίγκιπα και του Βενιζέλου είναι συχνές, με αποτέλεσμα και την απόλυση του δεύτερου από το αξίωμά του στις 18 Μαρτίου 1901. Στις 20 Σεπτεμβρίου 1901 κοινοποιείται στον Blanc από τον Υπουργό Εξωτερικών της Γαλλίας έγγραφο απαλλαγής από τα καθήκοντά του στην Κρήτη. Τοποθετείται ως Πρόξενος στη Σμύρνη, σύμφωνα με τον προσωπικό του φάκελο στο αρχείο του Γαλλικού Υπουργείου Εξωτερικών, έλαβε το βαθμό του Πρεσβευτή το 1909. Μετά την απονομή του αξιώματος του Προσέδρου Υπουργού εγκαταστάθηκε στη Γαλλία όπου και πέθανε το 1913.

Κατά το διάστημα της παραμονής του στην Κρήτη, ο Paul Blanc είχε νυμφευθεί το 1892 με πολιτικό γάμο την Ερασμία Λυγκούνη, κόρη εύπορης χανιώτικης οικογένειας. Η Ερασμία ήταν χήρα του George Almond, Διευθυντή του Αγγλικού Τηλεγραφείου στα Χανιά με τον οποίο και είχε αποκτήσει πέντε παιδιά. Ο Almond πέθανε αιφνίδια και η Ερασμία έλαβε ως δεύτερο σύζυγό της τον Paul Blanc. Η οικογένεια Blanc εγκαταστάθηκε σε οίκημα στη Χαλέπα που είχε οικοδομήσει ο μηχανικός Λεωνίδας Λυγκούνης ως κατοικία του γιού του, επίσης μηχανικού Τιμόθεου Φερδινάνδου, τελικά όμως δόθηκε ως προίκα στην κόρη του Ερασμία και αδελφή του Φερδινάνδου. Το κτήριο αυτό στέγαζε εφεξής τη Γαλλική Πρεσβεία.

Το ζεύγος απέκτησε τέσσερις γιούς: Στις 8 Νοεμβρίου 1893 τον Παύλο – Πέτρο – Φερδινάνδο – Γαβριήλ, στις 18 Σεπτεμβρίου 1895 τον Φερδινάνδο, ο οποίος, όμως, πέθανε σε ηλικία 10 μηνών (ο τάφος του βρίσκεται στο Καθολικό κοιμητήριο – «Φράγκικο», στα Χανιά), στις 26 Φεβρουαρίου 1898 τον Λουδοβίκο – Γαβριήλ και στις 8 Μαρτίου του 1900 τον Πέτρο – Γεώργιο – Γαβριήλ. Ο Paul Blanc είχε επίσης έναν αδελφό, τον Φερδινάνδο, στην Αίγυπτο, ο οποίος, όπως προκύπτει από τα σχετικά τεκμήρια, ήρθε στα Χανιά και το 1892 βάπτισε το γιο του Πέτρο με ανάδοχο τον Paul Blanc.

Το 1898 απονεμήθηκε στον Blanc από τον Πάπα Λεόντιο τον 13ο το παράσημο του ιππότη του Αγίου Σιλβέστρου διά χειρός του Καθολικού ιερέα Άντζελο Ροτόντο εκ μέρους του τοπικού Καθολικού Επισκόπου. Η απονομή έγινε στη Γαλλική Πρεσβεία την επομένη της επιστροφής του Blanc από την Κωνσταντινούπολη, στις 9 Οκτωβρίου 1898, ως αναγνώριση των υπηρεσιών του προς την Καθολική Εκκλησία, με αποτέλεσμα οι δεσμοί Γαλλίας και Πάπα να γίνουν εντονότεροι.

Ο Paul Blanc, εκτός των άλλων, ήταν και ένθερμος λάτρης της φωτογραφίας και ο ίδιος υπήρξε ένας από τους αξιόλογους ερασιτέχνες φωτογράφους της εποχής, γνώριζε τα μυστικά του σκοτεινού θαλάμου όσο ελάχιστοι και κατέλειπε ένα μεγάλο και πολύτιμο φωτογραφικό αρχείο. Τα φωτογραφικά θέματα της συλλογής καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα τη ζωής στην Κρήτη κατά την εποχή της θητείας του Blanc ως Γενικού Προξένου της Γαλλίας στο Νησί. Αρκετές από τις φωτογραφίες φέρουν την ένδειξη «Φωτ. Paul Blanc», ενώ άλλες προφανώς προέρχονται και από άλλους φωτογράφους. Οι φωτογραφίες της συλλογής του που αφορούσαν στην Κρήτη, παραδόθηκαν στο Παρίσι από τον πρωτότοκο γιο του, δικηγόρο Paul Blanc, στο δικηγόρο Χανίων Μιχαήλ Παπαγιαννάκη, με σκοπό την παράδοσή τους στο Ιστορικό Αρχείο Κρήτης. Ο Παπαγιαννάκης παρέδωσε ιδιοχειρώς τη συλλογή στην Υπηρεσία τον Οκτώβριο του 1960.

Το ΓΑΚ-Ιστορικό Αρχείο Κρήτης (Χανιά), στο οποίο ο Blanc εμπιστεύθηκε τη συλλογή του πατέρα του αλλά και στο οποίο απόκεινται και φυλάσσονται πλείστα άλλα πολύτιμα τεκμήρια της ιστορικής και πολιτισμικής πορείας του Νησιού μας, είναι μια από τις αρχαιότερες αρχειακές Υπηρεσίες της χώρας. Ιδρύθηκε το 1920, ύστερα από απόφαση του τότε Γενικού Διοικητή Κρήτης, σήμερα είναι Δημόσια Υπηρεσία, αποκεντρωμένο Τμήμα - Παράρτημα των Γενικών Αρχείων του Κράτους και υπάγεται απ' ευθείας στο Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων.

Το αρχειακό υλικό του ΙΑΚ καλύπτει όλη την Κρήτη (εξ ου και η ονομασία της Υπηρεσίας) και υπολογίζεται σε πάνω από 1.000.000 σημαντικότερα τεκμήρια, από το 1821 μέχρι σήμερα, ώστε η Υπηρεσία να θεωρείται ως ένα από τα μεγαλύτερα Αρχεία της χώρας σε όγκο και σπουδαιότητα υλικού. Το ΙΑΚ, συμβαδίζοντας με τους ρυθμούς της σύγχρονης εποχής, έχει προχωρήσει στην ψηφιοποίηση μεγάλου μέρους των αρχειακών συλλογών του, μέσω προγραμμαμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το οποίο σύντομα θα είναι διαθέσιμο στο διαδίκτυο, ενώ υπάρχει προοπτική και προγραμματισμός για τη συνέχιση του έργου της ψηφιοποίησης και στο εγγύς μέλλον.

Αρχεία της Υπηρεσίας είναι η επίσημη Αλληλογραφία των Κρητικών Επαναστάσεων 1821 - 1830, 1866 -1869, 1877 - 78, 1895 - 1898 καθώς και του Κινήματος του Θερίσου του 1905. Υπάρχουν επίσης πολλές ιδιωτικές συλλογές που ανάγονται σε διάφορες χρονικές περιόδους της Κρητικής Ιστορίας: αλληλογραφία των Αρχηγών των Επαναστάσεων, Σωματαρχών, Οπλαρχηγών και άλλων εξεχόντων προσώπων. Σημαντικό θεωρείται το αρχείο Κρητών Αγωνιστών, ενώ υπάρχουν ακόμη αρχεία τουρκικά, του Κεντρικού Μεταφραστικού Γραφείου Κρήτης, Συμβολαιογραφικά αλλά και Δικαστικά, του Εφετείου Κρήτης και του Πρωτοδικείου Χανίων, χρονολογούμενων από τον 19ο αιώνα και εξής.

Φυλάσσεται επίσης ολόκληρο το αρχείο της Κρητικής Πολιτείας, του

αυτόνομου δηλαδή Κρητικού Κράτους (1898 - 1913), και νεότερα αρχεία Νομαρχιών, άλλα Υπηρεσιακά και Διοικητικά, Εκπαιδευτικά, αρχεία Σχολείων κ.α. Τα αρχεία της περιόδου του Β' Παγκοσμίου Πολέμου (Μάχη της Κρήτης, Αντίσταση, διοικητική κατάσταση στο Νησί κλπ) περιλαμβάνονται σε 5 συλλογές, ενώ στο αρχείο Παύλου Βλαστού, πατέρα της Κρητικής Λαογραφίας (93 ογκώδεις χειρόγραφοι τόμοι) καταχωρείται όλος ο ανεξάντλητος πλούτος της Κρητικής Λαογραφίας.

Λειτουργεί Βιβλιοθήκη, μη δανειστική, με περίπου 10.000 τίτλους βιβλίων ιστορικού, λαογραφικού ή άλλου περιεχομένου, Κρητικού ενδιαφέροντος πάντοτε, ενώ στο αρχείο του Κρητικού Τύπου (1831 - σήμερα) περιλαμβάνονται όλα τα έντυπα που εκδόθηκαν στο Νησί, στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό.

Το ΙΑΚ διαθέτει ακόμη μεγάλη φωτογραφική συλλογή με σπάνιες φωτογραφίες και καρτ-ποστάλ από τα τέλη του 19ου αιώνα μέχρι τις μέρες μας, μεταξύ αυτών και το προσωπικό φωτογραφικό αρχείο του Έγπατου Αρμιοστή Κρήτης Πρίγκιπα Γεωργίου, και φυσικά του Γάλλου Γενικού Προξένου Paul Blanc.

Η Υπηρεσία έχει επίσης δημιουργήσει μουσειακό ιστορικό και λαογραφικό τμήμα: αίθουσα με προσωπικά ενθυμιάματα του Ελ. Βενιζέλου, αίθουσες αφιερωμένες στους Κρητικούς Αγώνες, στην Κρητική Πολιτεία, τη Μάχη της Κρήτης και την Αντίσταση των Κρητών. Παρουσιάζεται ακόμη μια πλούσια εικόνα ενός Κρητικού σπιτιού αλλά και πλείστα άλλα κειμήλια, δείγματα Κρητικής τέχνης και ζωής.

Το Αρχείο διοργανώνει ή συμμετέχει σε εκθέσεις ντοκουμέντων και βιβλίων, συνέδρια και πνευματικές εκδηλώσεις εντός και εκτός του Νησιού, κι έχει συνεργασία με θεσμικούς φορείς, Πανεπιστημιακά, Εκπαιδευτικά και πνευματικά Ιδρύματα, επιστήμονες και ερευνητές από όλη την Ελλάδα και το εξωτερικό. Έχουν γίνει τέσσερις εκδόσεις του ΙΑΚ αλλά και το εκάστοτε προσωπικό της Υπηρεσίας δημοσιεύει διάφορες ερευνητικές εργασίες ιστορικού περιεχομένου ή πραγματοποιεί ανάλογες διαλέξεις, ομιλίες, ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές εκπομπές.

Όπως φαίνεται και από τα παραπάνω, σκοπός και αποστολή του Ιστορικού Αρχείου Κρήτης, αυτής της τόσο σημαντικής εστίας Ιστορίας και Πολιτισμού, είναι η περισυλλογή, διάσωση, ταξινόμηση, διαφύλαξη και προβολή των πάσης φύσεως αρχείων και κειμηλίων που αφορούν στην Ιστορία και τον Πολιτισμό της Κρήτης. Αυτό το σκοπό υπηρετεί και η σημερινή Έκθεση, με τις εικόνες από το παρελθόν της Κρήτης μας, μέσα από το φωτογραφικό αρχείο του Paul Blanc.

Από το σύνολο της συλλογής (202 ασπρόμαυρες φωτογραφίες), στην παρούσα έκθεση παρουσιάζονται περίπου 130 αντιπροσωπευτικές

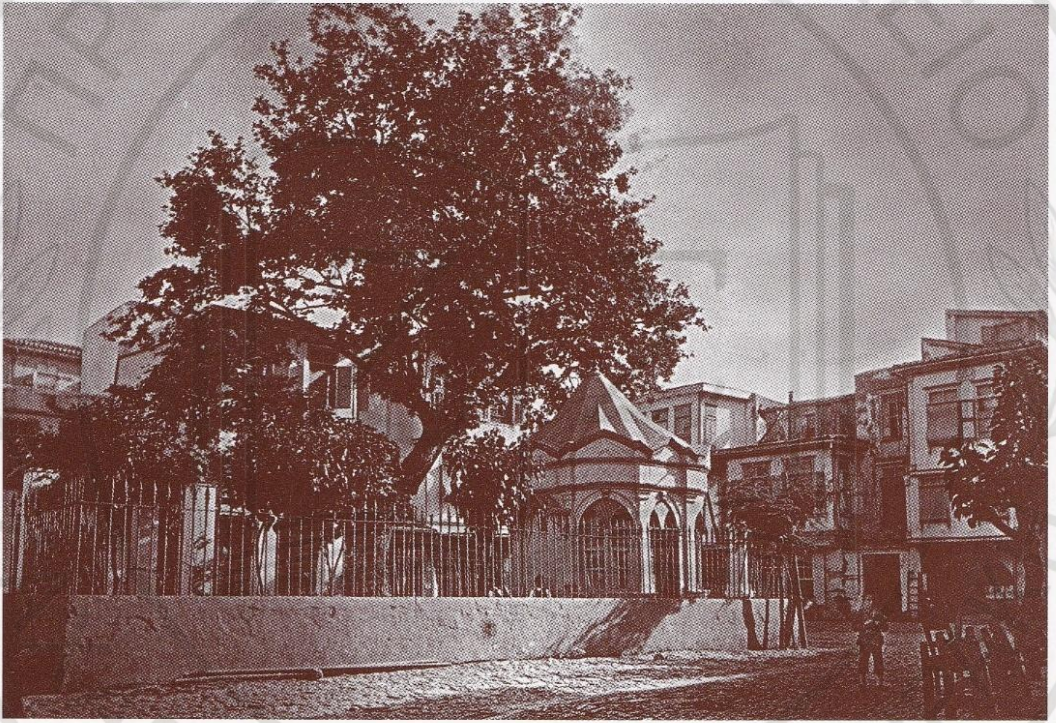
φωτογραφίες. Ας σημειωθεί ότι έγινε ψηφιοποίηση ολόκληρης της συλλογής και επίπονη επεξεργασία σε ηλεκτρονικό υπολογιστή, δεδομένου ότι η ποιότητα των φωτογραφιών δεν ήταν καλή, οι φωτογραφίες ήταν μεν του ιδίου μεγέθους αλλά κολλημένες σε χαρτόνι διαβρωμένο από υγρασία, ενώ υπήρχαν και πολλές φθορές λόγω παλαιότητας. Κατά την επεξεργασία κρίθηκε σκόπιμο να μη γίνουν επεμβάσεις για την «τελειοποίηση» ή «ωραιοποίηση» των φωτογραφιών αλλά μόνο να αποκατασταθούν οι φθορές που, από διάφορους λόγους, είχε υποστεί το υλικό, καθώς επίσης και αρκετά άλλα προβλήματα που εμφανίσθηκαν μετά την μεγέθυνσή τους. Οι φωτογραφίες χωρίζονται σε συγκεκριμένες ενότητες ανάλογα με τα θέματα που απεικονίζουν και έχουν κατά το δυνατόν ταυτοποιηθεί, δεδομένου ότι δεν υπήρχε υπομνηματισμός (πλην ελαχίστων εξαιρέσεων) στα αρχικά τεκμήρια.

Παρουσιάζοντας στο ευρύ κοινό αυτό το υλικό, οφείλω να ευχαριστήσω θερμά όλους όσους συνέβαλαν τόσο για την πραγματοποίηση της έκθεσης, όσο και για τη συμπαράσταση και βοήθεια κατά τη διενέργεια της ιστορικής μου έρευνας στην προσπάθεια συλλογής στοιχείων που αφορούν στον Paul Blanc: το Δήμο Χανίων και το Δημοτικό Συμβούλιο που αποφάσισε την πραγματοποίηση αυτής της έκθεσης, την Εφορεία των Γενικών Αρχείων του Κράτους για την άδεια έκθεσης και έκδοσης του αρχείου αργότερα, το Υπουργείο Εξωτερικών για την πρόθυμη και ουσιαστική στήριξη, τη Γαλλική Πρεσβεία στην Ελλάδα, τη Γαλλική Αρχαιολογική Σχολή, το Γαλλικό Ινστιτούτο Αθηνών αλλά και το Γαλλικό Υπουργείο Εξωτερικών, τον π. Νικόλαο Ρούσσο της Καθολικής Εκκλησίας Χανίων και τον έγκριτο συμπολίτη κ. Χαράλαμπο Λυγκούνη. Ευχαριστίες επίσης οφείλονται στη Δρ. Άννα Σημανδηράκη – Γκρίμω για την Αγγλική μετάφραση των κειμένων και τις κυρίες Μαρί – Τερέζ Χατζηουλάκη και Αργυρώ Χανιωτάκη – Σμυρλάκη για τη γαλλική.

Αυτή την έκθεση ας θεωρηθεί ως ένα ταξίδι νοσταλγικό μέσα από τις φωτογραφίες του Γάλλου διπλωμάτη που υπέγραφε ως «Un ami de la Crète et des Crètois» (ένας φίλος της Κρήτης και των Κρητών). Ας αφήσουμε τις εικόνες που εκείνος είδε, αξιολόγησε κι απαθανάτισε να μας δώσουν μοναδικές στιγμές για τον τόπο μας και τους ανθρώπους του στο γύρισμα του αιώνα, σε μια από τις πιο σημαντικές εποχές της Ιστορίας της Κρήτης.

ZAXAPENIA ΣΗΜΑΝΔΗΡΑΚΗ

Προϊσταμένη του Ιστορικού Αρχείου Κρήτης
και Επιμελήτρια της Έκθεσης Blanc

INTRODUCTORY NOTE

by The Mayor Of Chania

A unique material, mostly unknown to the public, is presented at this exhibition. Various moments of Crete's past during a changing period are coming to light, from the years of the Turkish occupation to the Independence, when the presence of military forces of the Great Powers and diplomacy were playing a key role in Cretan matters. These are original photographs which comprise noteworthy and important documents of this era and the whole situation in Crete during the end of the 19th century.

In the summer of 2008 the French Embassy organized a big event at the Great Arsenal (CMA), on the occasion of the anniversary of the French Revolution, with the presence of the French Ambassador Mr Christoph Farnaud. During his stay at Chania, we discussed the possibility of organizing an event in collaboration with the French Embassy. The Head of the Historical Archives of Crete, Mrs Zacharenia Simandiraki, following our request, suggested the organization of an exhibition with the photographic archive of Paul Blanc, Consul General of France in Crete during the last years of the 19th century and the first years of the Cretan State, which is kept in the Historical Archives of Crete.

In March 2009 the Municipal Council of Chania decided the realization of the exhibition, which was assigned to D.I.P.E.X, while the possibility of publishing a photographic album with this photographic material was left open.

The necessary permission was asked from the Ephorate of the General State Archives (GAK), which was kindly granted.

The 13th of July 2009 was decided as the opening date of the exhibition in order to be as close as possible to the French National day on 14th July.

The Minister of Foreign Affairs, Mrs Dora Bakogianni, whose contribution was asked since the beginning, participated actively towards the realization of this exhibition, while the French Embassy placed it under its auspices.

We want to warmly thank all those people who helped and worked on the presentation of the Exhibition, at the same time confirming that our Municipality will continue the efforts of promoting our historical and cultural heritage.

THE MAYOR OF CHANIA

Kyriakos Virvidakis

ADRESS

by The Vice-Mayor And Chairman Of DI.PE.X

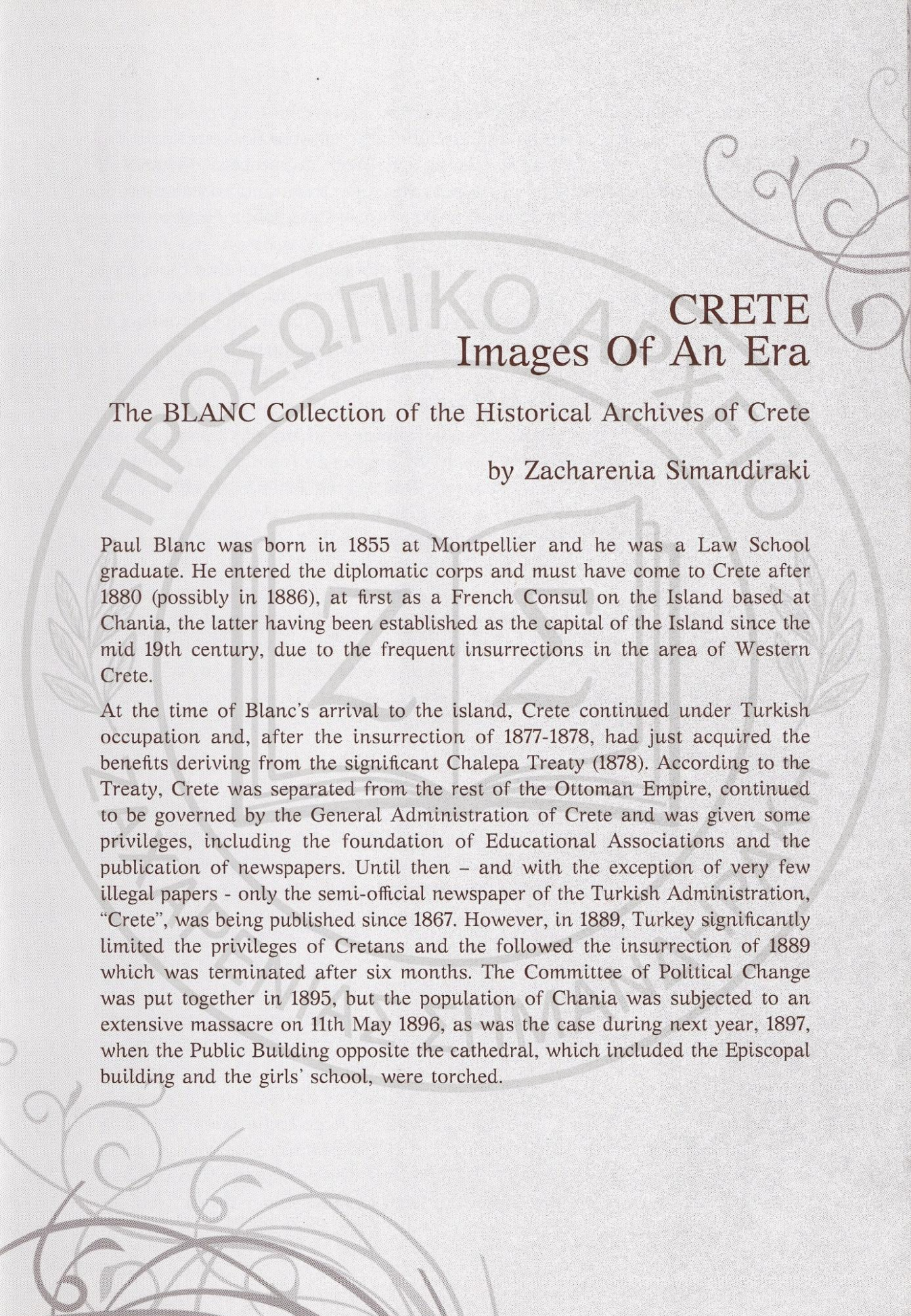
The history of Crete starts in the 3rd millennium BC with the magnificent Minoan civilization which is also considered as the first European civilization. The various nations that have co-existed with the Cretan element left a unique legacy every time. During the end of the 19th century, Crete was a place of great upheavals and changes. The Great Powers took a keen interest in the situation on the Island and sent diplomatic delegations. Paul Blanc was Consul General of France during that time. He collected an extensive photographic archive, which "narrates" the historical and other events of that changing period in a unique way.

The Administrative Council of the Municipal Cultural Company of Chania (DI.PE.X) accepted with great pleasure the invitation of the Municipality of Chania regarding the co-organization of this Exhibition and the publication of the aforementioned photographic material, which belongs and is kept at the Historical Archives of Crete.

I would like to thank all those people who helped with the organization of the exhibition and to invite Cretans and visitors to our island to visit the exhibition and travel with us through time in order to learn about a period full of potential and nostalgia.

THE VICE-MAYOR AND CHAIRMAN OF DI.PE.X.

George Vourvahis

CRETE Images Of An Era

The BLANC Collection of the Historical Archives of Crete

by Zacharenia Simandiraki

Paul Blanc was born in 1855 at Montpellier and he was a Law School graduate. He entered the diplomatic corps and must have come to Crete after 1880 (possibly in 1886), at first as a French Consul on the Island based at Chania, the latter having been established as the capital of the Island since the mid 19th century, due to the frequent insurrections in the area of Western Crete.

At the time of Blanc's arrival to the island, Crete continued under Turkish occupation and, after the insurrection of 1877-1878, had just acquired the benefits deriving from the significant Chalepa Treaty (1878). According to the Treaty, Crete was separated from the rest of the Ottoman Empire, continued to be governed by the General Administration of Crete and was given some privileges, including the foundation of Educational Associations and the publication of newspapers. Until then – and with the exception of very few illegal papers - only the semi-official newspaper of the Turkish Administration, "Crete", was being published since 1867. However, in 1889, Turkey significantly limited the privileges of Cretans and the followed the insurrection of 1889 which was terminated after six months. The Committee of Political Change was put together in 1895, but the population of Chania was subjected to an extensive massacre on 11th May 1896, as was the case during next year, 1897, when the Public Building opposite the cathedral, which included the Episcopal building and the girls' school, were torched.

The Great European Powers, which always had an interest in Crete due to its strategic significance and which had already gathered their navies around the island, decided, with the Berlin Treaty in 1896, to proceed towards a permanent solution of the Cretan issue by way of international occupation of the island and its declaration into an autonomous State, while Greece sent a military corps of 1500 men under colonel Timoleon Vassos on 21st January 1897. However, the Great European Powers interjected by landing their own forces to stop the fighting. On 20th March of the same year, the Great Powers divided the island into international sectors, while Chania and its adjacent areas became a multinational sector. The English had jurisdiction over the Herakleion prefecture, the French over the Lasithi prefecture and the Italians over the prefectures of Chania and Sphakia.

On 9th December 1898, Prince George, the son of the King of Greece, arrived in Souda and took over the government of the newly founded Autonomous Cretan State as a High Commissioner. The city of Chania, a substantial administrative, intellectual, mercantile and industrial centre, continued to be the seat of the Commissioner and the capital of the Cretan State. The latter had its own flag and currency - the Cretan drachma -, the Bank of Crete was founded, the Constitution of the Cretan State was composed, elections for parliamentary representatives were held, the Official Newspaper of the Cretan State began to be published and the Cretan Civil Police were founded. The Leader Council was put together, as well as five Higher Directorates, similar to today's Ministries of Finance, Internal Affairs, Public Education and Religion, Transportation and Security and, finally, of Justice (where Eleftherios Venizelos was an Advisor-Minister).

But the Autonomy of the Island was considered by Cretans as a transitional stage in the process towards the much wanted union of Crete with Greece. Blanc, who had already been promoted to General Consul, was very much involved in Cretan affairs, and held an opinion about the Cretan issue, which he would state not only during his contact with local officials, but also in his reports to his superiors. He expressed his opinion to his government in arch 1900, about an independent hegemony on the Island, while he submitted a concrete proposal in December of the same year. In fact, this had an impressive reception in a meeting of the Great Powers, so much so that he was characterised as "...active and full of enthusiasm...having sensitivity and initiative...". Furthermore, Blanc was on friendly terms with Eleftherios Venizelos, for whom he mentioned in his reports: "...he is a very conscious patriot and very independent so he can't be used as an agent to any consul and to agree to act as his mouthpiece inside a hegemonic council...". The meetings of the two men in the small circle of Chalepa were frequent. During these, they exchanged perspectives and opinions, which apparently coincided, something that seemed to have upset the High Commissioner Prince George.

The conflicts and arguments between the Prince and Venizelos were frequent, and resulted in the latter being removed from his position on 18th March 1901. On 20th September 1901 Blanc was made aware by the French Minister of Foreign Affairs of a document relieving him of his duties on Crete. He was positioned as a Consul in Smyrna, according to his personal file in the archive of the French Ministry of Foreign Affairs. He was given the rank of Ambassador in 1909. After he was awarded the office of vice-Minister, he settled in France, where he died in 1913.

During his stay in Crete, Paul Blanc married Erasmia Lyngouni, the daughter of a rich Chania family, in 1892 with a civil wedding. Erasmia was the widow of George Almond, the Director of the English Telegraph in Chania, with whom she had had five children. Almond died suddenly and Erasmia took Paul Blanc as her second husband. The Blanc family settled in a Chalepa house, which the civil engineer Leonidas Lyngounis had built for his son to live in, Timotheos Ferdinandos, also a civil engineer, but the house was finally given to Leonidas's daughter and Timotheos's sister Erasmia as a dowry. From then on, this building housed the French Embassy.

The couple had four sons: Paul – Peter – Ferdinand - Gabriel on 8th November 1893, Ferdinand on 18th September 1895, who, however, died when 10 months old (his grave is in the Catholic cemetery in Chania); Louis - Gabriel on 26th February 1898; and Peter – George - Gabriel on 8th March 1900. Paul Blanc also had a brother in Egypt, Ferdinand, who, according to the relevant documentation, came to Chania and in 1892 to baptise his son Peter with Paul Blanc as a godfather.

In 1898 Blanc was given by the Pope Leo 13th the medal of the Knight of Saint Sylvester by the hand of the Catholic priest Angelo Rotondo on behalf of the local Catholic Bishop. The award ceremony took place at the French Embassy on the day after Paul Blanc returned from Constantinople, on 9th October 1898, as recognition of his services to the Catholic Church, resulting the strengthening of the ties between France and the Pope.

Paul Blanc was, among other things, an enthusiastic lover of photography and he himself was one of the most noteworthy amateur photographers of his era, knew the secrets of the dark room like few others and left an extensive and valuable photographic archive. The photographic subjects of the collection cover a wide range of life in Crete during Blanc's service as General Consul of France on the Island. Several of his photographs bear the indication "Phot. Paul Blanc", while the provenance of others was obviously different photographers. The photographs of his collection pertaining to Crete were handed over by his first-born son, solicitor Paul Blanc, to the Chania solicitor Michael Papagiannaki in Paris, so that they would be deposited at the Historical Archives of Crete. Papagiannakis handed in the collection in person to the Service in October 1960.

GAK-Historical Archives of Crete (Chania), to which Blanc entrusted his father's collection and where many other valuable data of the historical and cultural history of our Island are deposited and kept, is one of the oldest archival Services in the country. It was founded in 1920, following a decision by the General Governor of Crete. It is today a Public Service, decentralised Section-Branch of the General State Archives and directly under the Ministry of National Education and Religions.

The archival material of HAC covers the whole of Crete (hence the name of the Service) and is estimated in the region of over 1.000.000 significant pieces of evidence dating from 1821 until today, which makes the Service one of the most extensive Archives of the country in terms of the quantity and significance of the material. HAC, following the pace of modern times, is already conducting the digitisation of a substantial part of its archival collections, with the help of European Projects, which will soon be available online, while there is also the scope and planning for the continuation of digitisation in the near future.

Archives of the Service include the official Correspondence of the Cretan Insurrections 1821-1830, 1866 -1869, 1877 - 78, 1895 – 1898 as well as the Therisso coup in 1905. There are also many private collections which come from different eras of Cretan History: correspondence of the Leaders of Insurrections, and other prominent people. The Cretan Fighters archive is considered to be quite significant, while there are also Turkish archives, archives of the Central Translation Bureau of Crete, Notary and Law archives, archives of the Court of Appeal of Crete and the Court of First Instance of Chania, dating to the 19th century onwards.

The whole archive of the Independent Cretan State (1898 - 1913) is also kept, as well as newer archives of Prefectures, others pertaining to Service and Administration, Education, Schools etc. The archives of the Word War II period (Battle of Crete, Resistance, administrative status of the Island etc.) consist of five collections, while the whole of the inexhaustible richness of Cretan Folklore is present in the archive of Pavlos Vlastos, the father of Cretan Folklore Studies (93 sizeable hand-written volumes).

There is a non-lending Library, holding ca. 10,000 books of historical, folklore and other content, always pertaining to Crete, while the archive of Cretan Press (1831-today) includes all printed matter published on the Island, Greece or abroad.

HAC also has an extensive photographic collection with rare photographs and postcards from the end of the 19th century until today, including the personal archive of the High Commissioner of Crete Prince George, and of course that of the French General Consul Paul Blanc.

The Service has also created a museum section of history and folklore: a room with personal mementoes of Eleftherios Venizelos, rooms dedicated to Cretan Struggles, the Cretan State, the Battle of Crete and the Cretan Resistance. Also presented is a rich ensemble of a Cretan house and many other heirlooms, specimens of Cretan art and life.

The Archive organises or contributes to exhibitions of documents and books, conferences and intellectual events within and without the Island, and collaborates with organisations, Universities, Educational and intellectual Institutions, scholars and researchers from the whole of Greece and abroad. HAC has completed four publications, but the Service staff also publish several scholarly papers of historical interest or gives relevant lectures, speeches, radio and television broadcasts.

As is evident from the above, the Historical Archives of Crete, this very significant centre of History and Culture, aims and strives to collect, rescue, file, keep and promote all kinds of archives and heirlooms which pertain to the History and Culture of Crete. This is the aim of this Exhibition, with the images from our Crete's past through Paul Blanc's photographic archive.

Out of the totality of the collection (202 B/W photographs) ca. 130 representative photographs are presented in the current exhibition. It should be noted that the whole collection was digitised and painstakingly processed electronically, given that the quality of the photographs was not good, they were of the same size, but glued onto card deteriorating from damp, while there was further damage due to their age. During processing, a decision was taken against changes towards the "perfection" or "beautification" of the photographs, with the exception of repairing damages which the material had been subjected to, due to a variety of reasons, as well as other problems that had appeared during magnification. The photographs are divided into specific groups depending on the themes they depict and have been cross-referenced as much as was possible, given that there were no indications (with few exceptions) in the originals.

Presenting to the wider public this material, I would like to warmly thank all those who contributed to the realisation of this exhibition, but also encouraged and helped me during my historical research as far as collecting data on Paul Blanc was concerned: the Municipality and Municipal Council of Chania who decided the realisation of this exhibition, the Ephorate of the General State Archives for the permission of exhibition and publication of the archive more generally, the Ministry of Foreign Affairs for the keen and essential support, the French Embassy in Greece, the French Archaeological School, the French Institute of Athens and the French Ministry of Foreign Affairs, father Nikolaos Roussos of the Catholic Church of Chania and the distinguished Chaniot Mr. Charalambos Lyngounis. Finally, many thanks for the translation of the text

go to Dr Anna Simandiraki – Grimshaw (English), as well as Mrs Marie-Thérèse Chartzoulaki and Mrs Argyro Chaniotaki – Smyrlaki (French).

Let us consider this exhibition as a nostalgic journey through the photographs of the French diplomat who signed as “Un ami de la Crete et des Cretois” (a friend of Crete and Cretans). Let us allow the images he saw, evaluated and immortalised, to offer us unique moments of our homeland and its people at the turn of the century, in one of the most important eras in the History of Crete.

ZACHARENIA SIMANDIRAKI

Head Of The Historical Archives Of Crete
And Curator Of The Blanc Exhibition

INTRODUCTION

Du Maire De La Canée

Ce sont de rares documents photographiques, inconnus du grand public que nous fait découvrir l'Exposition présente, grâce à laquelle, des moments du passé de notre île sont mis à jour, depuis l'époque de l'occupation ottomane, jusqu'à celle de l'Autonomie Crétoise, quand la présence des armées des Grandes Puissances en Crète, mais également la diplomatie, jouaient un rôle saillant dans l'affaire crétoise. Il s'agit de photos originales qui constituent de précieux indices de l'époque et de la situation qui prévalait en Crète, à la fin du XIXe siècle et à l'aube du XXe.

En été 2008, l'Ambassade de France a organisé une cérémonie au Grand Arsenal, à l'occasion de la Fête Nationale française, à laquelle l'Ambassadeur, S.E. Christophe Farnaud était présent. Durant son séjour ici, à Chania, nous avons eu l'occasion de nous entretenir sur l'éventualité de la réalisation d'une manifestation en collaboration avec l'Ambassade de France. La Directrice des Archives Historiques de Crète, Madame Zacharenia Simandiraki, à notre demande, a proposé l'organisation d'une Exposition concernant les archives photographiques de Paul Blanc, Consul Général de France en Crète, durant les dernières années du XIXe siècle - et les premières années de la fondation de l'Etat Crétois. Ces documents sont conservés actuellement aux Archives Historiques de Crète.

Le Conseil Municipal de Chania a pris la décision, à l'unanimité, (décision no 203/16-03-2009) de la réalisation de cette Exposition et en a confié l'organisation à l'Entreprise Municipale Culturelle de Chania (ΔΗ.ΠΕΧ).

D'autre part, l'éventualité de la publication d'un Album contenant cette collection photographique reste ouverte.

Conformément à la procédure officielle, nous avons demandé, pour cette Exroposition, l'autorisation des Archives Générales de l'État, qui nous l'a gracieusement concédée.

L'inauguration a été fixée au 13 juillet 2009, veille de la Fête Nationale française.

S.E. Madame Dora Bacogianni, Ministre des Affaires Etrangères, dont le soutien a été sollicité, a contribué immédiatement et substantiellement à la réalisation de l'Exposition organisée, par ailleurs sous l'égide de l'Ambassade de France à Athènes.

Nous exprimons nos remerciements chaleureux à tous ceux qui ont contribué à sa réalisation et nous formulons l'assurance que notre Municipalité poursuivra activement ses efforts pour promouvoir notre patrimoine historique et culturel.

LE MAIRE DE LA CANÉE

Kyriakos Virvidakis

INTRODUCTION

Du Maire-Adjoint Et Président
De L' Enterrise Municipale Culturelle De La Canée

L'histoire de la Crète commence au troisième millénaire avant J.C., avec la brillante civilisation minoenne, considérée comme le berceau de la civilisation européenne. Jusqu' à nos jours, de nombreux peuples ont existé conjointement avec l'élément crétois, laissant un héritage culturel important. A la fin du XIXe siècle, la Crète constituait le lieu de grands réajustements et de changements pour lesquelles les Grandes Puissances de l'Europe montraient un grand intérêt, c'est la raison pour laquelle elles avaient envoyé des Délégations diplomatiques. Paul Blanc, alors Consul General de France avait rassemblé une importante documentation photographique qui «raconte» d'une manière unique les événements historiques (mais pas seulement) de cette période si agitée.

C'est avec grand plaisir que le Conseil Administratif de l' Entreprise Municipale Culturelle de Chania a approuvé le projet de la Municipalité de Chania concernant l'organisation, en collaboration avec notre Entreprise, l'Exposition et l'édition de ce matériel photographique qui est conservé aux Archives Historiques de Crète.

Je voudrais remercier chaleureusement tous ceux qui ont contribué à l'organisation de cette Exposition et par la même occasion, inviter les Crétois ainsi que les visiteurs de notre Ile, à la voir de près et participer ainsi à un voyage dans le temps, afin de découvrir d'une façon toute particulière, une époque pleine de dynamisme et de nostalgie.

LE MAIRE ADJOINT DE LA CANÉE
ET PRÉSIDENT DE L' ENTERPRISE MUNICIPALE CULTURELLE

George Vourvachis

CRETE Images D' Une Epoque

La Collection Blanc des Archives Historiques de Crète

Du Zacharenia Simandiraki

Né en 1855 à Montpellier, Paul Blanc, après avoir terminé ses études à la Faculté de Droit, est entré dans le Corps diplomatique. C'est sans doute dans les années 1880 (peut-être en 1886) qu'il est venu en Crète, d'abord en tant que Consul de France sur l'Ile à Chania qui était, depuis le milieu de XIXe siècle, la capitale de la Crète, à la suite des fréquentes révolutions qui avaient éclaté dans l'Ouest de la Crète.

A l'époque de l'arrivée de Blanc sur l'Ile, la Crète était encore sous l'occupation turque et, après la révolution de 1877-78, elle venait d'obtenir les privilèges qui émanaient de la fameuse Convention de Halepa (1878) selon laquelle, la Crète était détachée de l'Empire ottoman et passait sous le gouvernement de l'Administration Générale de Crète, se voyant octroyer ainsi certains privilèges tels que la création d'Associations des Amis de l'Education, ainsi que la parution de journaux. Jusqu'alors – et à l'exception de quelques rares feuilles illégales – seul circulait le journal semi-officiel «Crète» de l'Administration turque. Cependant, en 1889, la Turquie réduisit une grande partie des privilèges des Crétois, ce qui eut pour conséquence le soulèvement de 1889 qui fut écrasé huit mois plus tard.

En 1895, le Comité Provisoire est constitué, mais le 11 mai 1896 la population de Chania subit un grand massacre, tout comme d'ailleurs l'année suivante, en 1897, année où les Maisons Communales qui abritaient le Palais de l'Evêché ainsi que l'Ecole des Filles, en face de la Cathédrale, sont mises à feu.

Les grandes puissances européennes qui portaient un grand intérêt à la Crète, en raison de son importance stratégique et qui avaient depuis longtemps concentré leurs flottes au large de l'île, décidèrent avec la Convention de Berlin en 1896, de s'engager vers une solution qui réglerait définitivement l'affaire Crétoise, par l'occupation internationale de l'île et la proclamation d'un Etat autonome. D'autre part le 21 janvier 1897, la Grèce envoie un corps militaire de 1500 hommes sous le commandement du colonel Timoleon Vasso. Cependant les puissances européennes intervinrent avec le débarquement de troupes pour mettre un terme aux combats. Le 20 Mars de la même année les Grandes Puissances divisèrent l'île en sections internationales, tandis que la région de Chania devenait un secteur sous contrôle international. Ainsi, Heraklion passait sous la juridiction des Anglais, Réthymnon, sous celle des Russes, tandis que le département de Lassithi était administré par les Français et enfin, La Canée et Sfakia, par les Italiens.

Le 9 Décembre 1898, le Prince George, fils du roi de Grèce, arrive à Souda et prend en charge, en tant que Haut Commissaire, le gouvernement de l'Etat autonome Crétois. La ville de Chania demeure le siège du Haut Commissariat et la Capitale de l'Etat Crétois ainsi qu'un grand centre administratif, culturel, commercial et industriel. L'Etat de Crète acquiert son propre drapeau et sa monnaie – la drachme crétoise – est frappée par la Banque de Crète, la Constitution de l'Etat Crétois est proclamée, les élections législatives ont lieu tandis que paraît le Journal Officiel de l'Etat Crétois et enfin, la Gendarmerie Crétoise est fondée. Le Conseil du Souverain est formé de cinq Directions supérieures qui correspondent aux actuels ministères: de l'Economie, de l'Intérieur, de l'Enseignement public et des Religions, des Transports, de la Sécurité et enfin de la Justice (avec comme Conseiller – Ministre Eleftherios Venizelos).

Mais l'autonomie de l'île est considérée par les Crétois comme une étape transitoire vers l'union tant attendue avec la Grèce. Blanc, en tant que Consul de France de cette époque – là, intervenait largement dans les affaires de la Crète et formulait son avis sur le problème Crétois, autant lors de ses contacts avec les élus locaux que dans les rapports qu'il transmettait à ses supérieurs.

En mars 1900, il fit part à son gouvernement de son avis en faveur de l'institution d'une souveraineté indépendante sur l'île et en décembre de la même année, il déposait un projet allant dans ce sens, projet qui fut même l'objet d'une approbation impressionnante lors d'une Assemblée des Grandes Puissances où il fut considéré comme un homme «actif et très zélé doué de sensibilité et sachant prendre des initiatives». Parallèlement, Blanc entretenait des relations amicales avec Eleftherios Venizelos pour lequel il rapportait dans ses exposés qu'il s'agissait d'un «.... patriote responsable et

indépendant qui serait en mesure de servir en tant que représentant du Consul et son porte – parole au service du Conseil Souverain ». Les rencontres entre les deux hommes dans le cercle de Halepa étaient fréquentes au cours desquelles ils échangeaient leurs points de vue qui convergeaient probablement, chose qui, à ce qu'il semblait, avait déplu au Haut – Commissaire, le Prince Georges.

Les conflits et les désaccords entre le Prince et Venizelos étaient fréquents, ce qui eut pour conséquence la destitution de ce dernier, le 18 mars 1901. Le 20 Septembre de la même année, une lettre d'affranchissement de ses fonctions en Crète est communiquée à Blanc par le Ministère français de l'Extérieur. Il est placé comme Consul à Smyrne et selon son dossier personnel aux Archives du ministère français des Affaires Etrangères, il a reçu le titre d'Ambassadeur en 1909. Après sa nomination comme Ministre, il s'installe en France où il meurt en 1913.

Durant sa résidence en Crète, Paul Blanc avait épousé civilement Erasmia Ligouni, fille d'une famille aisée de Chania. Erasmia était la veuve de George Almond, directeur du Centre télégraphique anglais de Chania, avec lequel elle avait eu cinq enfants. Après la mort subite d'Almond, Erasmia épousa Paul Blanc en second noces. La famille Blanc s'installa dans une maison de Halepa, construite par l'ingénieur Leonidas Ligounis et destinée à son fils Timothée Ferdinand, lui – même ingénieur. Finalement, cette maison fut attribuée en dot à sa fille Erasmia, sœur du Ferdinand. Depuis lors, l'édifice fut attribué à l'Ambassade de France.

Le couple eut quatre fils: le 8 Novembre 1893, Paul – Pierre – Ferdinand – Gabriel, le 18 Septembre 1895, Ferdinand, qui mourut à l'âge de dix mois (sa tombe se trouve au cimetière catholique à Chania), le 26 Février 1898, Louis – Gabriel, et le 8 mars 1900, Pierre – Georges – Gabriel. Paul Blanc avait également un frère en Egypte, Ferdinand, qui, en 1892 a baptisé son fils Pierre dont le parrain était Paul Blanc.

En 1898 la médaille de Chevalier de l'Ordre de Saint Sylvestre fut décernée à Blanc par le Pape Leon XIII, par l'intermédiaire du prêtre catholique Angelo Rotondo, au nom de l'évêque catholique local. Cette cérémonie eut lieu à l'Ambassade de France, au retour de son voyage à Constantinople, le 9 Octobre, en reconnaissance de services rendus à l'Eglise Catholique. Ceci eut pour conséquence, le resserrement des liens entre la France et le Pape.

Paul Blanc, entre autres, était passionné de photographie et lui-même était considéré comme un des photographes amateurs remarquables de l'époque, il connaissait les secrets de la chambre noire comme très peu, et possédait un précieux stock photographique.

Les thèmes photographiques de la collection couvrent pour une grande part de

la vie en Crète à l'époque de son mandat en tant que Consul General de France sur l'Ile. Un assez grand nombre de ces photos portent la mention « photo Paul Blanc » tandis que d'autres ont été probablement prises par d'autres photographes. Les photos de sa collection concernant le Crète furent remises à Paris par son fils aîné, l'avocat Paul Blanc, à l'avocat de Chania Michail Papagiannaki, en vue d'être déposées aux Archives Historiques de Crète. M. Papagiannakis a lui-même donné la collection à notre service en Octobre 1960.

Les Archives Historiques de Crète à Chania où Blanc confia la collection de son père et où sont conservées également un grand nombre de documents précieux sur les événements historiques et culturels de notre île, constituent l'un des Services archivistiques et culturels anciens du pays. Fondée en 1920, sur une décision du Gouverneur General de Crète, cette institution est aujourd'hui un service public et constitue une annexe décentralisée des Archives Générales de l'Etat, dépendant directement du Ministère de l'Education National et des Religions.

Les Archives concernent toute la Crète (d'où le nom de ce Service) et comptent plus d'un million de documents très importants, de 1821 à nos jours, si bien que cette institution est considérée comme l'un des plus grands centres archivistiques du pays, tant par sa densité que pour son importance. Les Archives Historiques, en harmonie avec le rythme de notre époque, a informatisé une grande partie de ses documents, par l'intermédiaire de programmes Européenne, et qui sera bientôt disponible sur le réseau Internet. D'autre part, l'informatisation de l'ensemble des documents est envisagée dans un proche avenir.

Font également partie des Archives, la correspondance officielle des Révolutions Crétoises de 1821-1830, 1866-1869, 1877-78, 1895-1898, ainsi que celle du soulèvement de Therisso en 1905. On y trouve également de nombreuses collections privées se référant à diverses époques de l'Histoire de la Crète: correspondance entre les Chefs des Révolutions et autres personnalités. Les archives des combattants Crétois sont considérées comme très importantes, mais il existe également des documents turcs, des archives de Bureau Central de Traduction de Crète, des documents notariaux et juridiques de la Cour d'Appel de Crète ainsi que du Tribunal de Première Instance qui remontent au XIXe siècle. Y sont conservées également l'ensemble des archives de l'Etat Crétois autonome (1898-1913) ainsi que des documents récents de Préfectures, de services administratifs, scolaires, etc. Les documents de la période du Seconde Guerre mondiale (Bataille de Crète, Résistance, situation administrative de l'Ile) sont regroupés en cinq collections, alors que dans les archives de Paul Vlastos, père de la tradition populaire Crétoise (93 volumes manuscrits) est enregistré le trésor inépuisable de la tradition populaire Crétoise.

Les Archives abritent également une Bibliothèque – non de prêt – contenant environ 10.000 titres de livres historiques ou se référant à la Tradition Crétoise toujours, par ailleurs, tous les documents imprimés publics sur l'île, en Grèce et à l'étranger sont rassemblés aux archives de la Presse Crétoise (de 1831 à nos jours).

Les Archives Historiques de Crète disposent de plus d'une grande collection photographique contenant des rares photos et cartes postales de la fin du XIXe siècle à nos jours et entre autres, le stock photographique personnel du France Georges, Haut – Commissaire de Crète ainsi que, naturellement, celui du Consul Général de France Paul Blanc.

Notre Service a également créé un musée historique et de Tradition populaire, dont une salle comportant les objets personnels d' Eleftherios Venizelos, des salles coma créées aux Révolutions Crétoises, à l' Etat crétois, à la Bataille de Crète ainsi que à la Résistance Crétoise. On y trouve aussi un très beau modèle de maison crétoise mais également bien d'autres objets et œuvres représentatifs de l'air et de la vie crétoise.

Les Archives organisent et participent à des expositions de documents et de livres, à des Congrès et manifestations culturelles en Crète et hors de Crète et collabore avec des Universités, des institutions scolaires et culturelles, des chercheurs et scientifiques de toute la Grèce et de l'étranger.

Quatre publications des Archives ont paru et le personnel du Service public divers travaux de recherche historique ou bien organise des conférences, ainsi que des émissions à la radio et à la télévision.

De tout cela, il résulte donc que le but et la mission des Archives Historiques de Crète, ce foyer d' Histoire et de Culture si important, consistent à recueillir, sauvegarder, classer, conserver et promouvoir les documents et objets de toute nature qui concernent l'Histoire et la Culture de la Crète.

C'est cette mission que poursuit l'Exposition actuelle avec ces images du passé de notre Crète, à travers les photographies de Paul Blanc.

Sur l'ensemble de la collection entièrement informatisée (202 photos en noir et blanc), 130 des plus représentatives sont exposées. Tout ce matériel a été retouché sur ordinateur, la qualité des photographies étant mauvaise. Celles – ci étaient de même grandeur mais collées sur du carton abîmé par l'humidité. D' autre part de nombreux dégâts sont apparus en raison de leur ancienneté.

Au cours de retouchage, il fut convenu de ne pas procéder à des «perfectionnements» ou très «embellissements» des photos mais seulement de réparer les dégâts causés pour diverses raisons et de recoudre les problèmes apparus après leur agrandissement.

Les photos sont divisées en unités selon les thèmes qu'elles représentent et elles ont été identifiées aussi bien que possible, étant donné que nous n' avons trouvé aucune mention (à part quelques exceptions) dans les archives.

En présentant. cette collection à un large public, il est de mon devoir de remercier chaleureusement tous ceux qui ont contribué tant à la réalisation de cette Exposition que par leur soutien et leur aide au cours de ma recherche historique a fin de recueillir les éléments concernant Paul Blanc: la Municipalité de Chania et le Conseil municipal qui ont pris la décision de réaliser cette Exposition, L' Entreprise Municipale Culturelle de Chania, le Bureau des Archives Générales de l' Etat, pour l' autorisation d' exposer et de publier plus tard ces documents, le Ministère des Affaires Etrangères, pour son soutien empressé et substantiel, l' Ambassade de France en Grèce, l' Ecole française d' Archéologie, l' Institut Français d' Athènes, mais aussi le Ministère français des Affaires Etrangères, le Père Nicolas Roussos de l' eglise Catholique de Chania, ainsi que notre distingué concitoyen, monsieur Charalambos Ligounis. Nous devons également nos remerciements à la gracieuse contribution de Dr Anna Simandiraki – Grimshaw pour la traduction des textes en anglais et Mesdames Marie-Therese Harzoulaki et Argyro Chaniotaki-Smyrlaki pour la traduction en français.

Que cette Exposition soit envisagée comme un voyage nostalgique à travers les photos du diplomate français qui signait comme «un ami de la Crète et des Crétois». Laissons les images qu'il a vue, mises en valeur, et pérennisées, nous offrir des moments uniques concernant notre île ainsi que ses hommes, au début du siècle dernier, à l'une des époques les plus importantes de l'histoire de la Crète.

ZACHARENIA SIMANDIRAKI

Directrice Des Archives Historiques De Crète
Et Chargée De L' Organisation De L' Exposition Blanc

